

-WLAJÜ MLĪĪ

(Les Quatre Frères)

DOWLO Némlin Gilbert

Orthographe corrigé

(Corrigé en document PDF Mars 2008)
© Centre de Traduction et d'Alphabétisation
en langue Bakwé
(C.T.A.B.)
--Touadji II --
B.P. 555, Méagui
Côte d'Ivoire

Bakwé / 1er trimestre 1997 / 50

–WLAJÜ MLÖÖ

(*Les Quatre Frères*)

Tagbö 'doo ku kä –wäli. 'Ōnyɪ 'ju –a
kä, 'ɔnyɪ –wɫaju –a kä. –Maa 'ɔ kä 'ŋlɔv.
'ŋlɔv 'nyɪ –gu 'ju –a. –Moloo ma 'sɔɔ 'ɔa
–tuɔnu nɪ, 'ɔɔ 'ɔ 'kapa. Uma 'bla 'ɔɔn nɪ, 'ɔ jre
'saa 'u 'jääkä. –Ama 'jä 'ɔa –gbaa 'fii!

«–Fufva ma jrälɪ, 'nyaa fɔa 'kä 'nyaa
bätälä kua' –pɪa 'mlɪ sɔ, 'üa 'kamadɛɛ –pɪ 'mɪ
'bla.»

–Jɔɔ sɔwɔ 'ɔ mi Nyɔsua 'klɪ: «Nyɔsua
'nyɪ –gu 'ju –a. Bätää nyüülü 'nyüü kua'
–wäli nɪ, –moloo ma 'sɔɔ 'ɔa –tuɔnu nɪ, 'mɔɔ
'ɔ 'nɔ 'kä 'ɔ 'jäa 'uun.»

'Iibää' Nyɔsua nɪ: «'I 'na, ku –plu 'na
'jü bā 'klɔɛɛ 'ünya jia.»

–Moloo, 'ŋlögë pie 'üa –kɔpu 'ɔnya
'ba 'uun –seri 'ɔnya 'balɪ 'ɔa nu. 'Ō tɔa',
'iibä: «–Jää 'ju.» 'Ō –ma: «'Na tu –o, 'ju bā
'ju.» –Wäli 'ü ku, fuu... 'a –moloo jö. 'Ōɔɔ
nɪ, nyüŋlögë 'ɔ 'bata –bɛ 'ɔ 'nyɛɛ. Ō ma fa
–molooa –nyɛɛ 'n bibie –mɪ, 'ɔa –gälɪa –ga

klüü, 'ɔnya fɔ 'ɔnya ji 'ɔa tu bei 'wu blökalt.

«'Na nyɔɔ –mɔ jia' 'jüa –gu –jäa 'ju.»

'Iibää' nyɔɔɔ: «'Ju bä 'ju.»

–Mää 'sɔɔ –a? –Mɔɔ jia', 'kaklanyɔɔ.

'ɔnyɪ 'jä nyɔɔ 'ɔnyɪ bri –kɔpu –a. 'ɔ dɔdɔ

dugui 'wu 'kä 'ɔ bebe 'iin 'klvɛɛ. 'ɔ tɔa' 'ɔ

–ma: «'Na tu 'nyaa –mɪ jrä.»

'Iibää' Nyɔɔsua: «–Jää 'ju.» 'ɔa 'mugbe

–ma: «'Ju bä 'ju.» –Mää täa –a?

–Mɔɔ jia', 'ɔ ja 'nva –tape. «'Na tu,

–na nyɔɔtugbanyɔɔɔ jia' –jäa 'nu –tape 'ɔmä

'mla –o.»

Nyɔɔsua –ma: «'I 'na –o. 'Na nyɔɔ –jäa

'ju.»

«'Ju bä 'ju.»

'Iibää' Nyɔɔsua nɪ: «'Jü mlɔɔ 'mä –mɪ

–nyɪ.»

–Sɪ –gbaa' 'kä nyɔɔɔ 'a ji: «'I 'na,

'na tu o, mi 'nämä mi, –mä 'mɪ 'üün –nyɪ.»

–Jäst Nyɔɔsua –gbalaa' 'ɔɔn nɪ, «Mi 'üa 'mlɔɔ

nya jia.» 'ɔ jia' –sɪ –gbaa' 'kä nɪ, 'ɔa 'ɲɪɪɪ

bä nɔgbɪa 'lɪ. 'ɔ mia' –gu, 'ɔ –gu nyɪbeju. 'ɔ

mia' 'sɔɔwɪ –gu, 'ɔ –gu nyɪbeju. –Sɪ mlɔɔ 'jü

mlɔɔ. 'Ü 'buaa', 'ünya jäjrägält.

–Glaklaa nu 'bete: «'Na tu –ast –nu
–be –na –gälta 'fi –sümlö 'saa le?»

«'Na 'ju! 'Ai 'mä –mı –gbalaa?»

«–Nämä 'mı –a –gbalaa? –ama 'nyı 'mı
–a –gbalaa, 'sırt 'mäa' –mı nu –nyii 'jaa. 'N
'blaa –mı, 'kä –na –gält 'mä 'fi bä –o.»

Tu 'saalt: «'Na 'ju! 'A 'na –gälta
–gu, 'n mi Nyɔsvaa –nyεε. –Be 'ɔ –nyı 'mı
'amı. –Maa o, bätää nyɔɔ –moloo ma 'sɔɔ 'ɔa
–tuavı 'mɔɔ 'ɔ 'kapa. Uma 'bla 'mı, 'ɔ jre 'saa
'u 'jääkä.»

«–Mää 'ia 'fıɔ –a?»

–Sırt –gbaa' 'kä, 'sırt bätää nyüü
–sümlöa', 'ɔnya nu 'saa 'ɔnya kpla –ga. Oma
'tɔ –molooa nyukumlaklı 'ɔ –ma: «Ji amä 'kltı
dεtrε.» 'Kä 'ɔ 'kplaa 'ia nɔ, 'kä 'ɔ kpaɔa 'ɔɔn.
'Astı 'ɔ 'kä 'kä ... 'ɔnya kpaɔa bätää nyüüa 'fıɔ.
'ɔnya –glvere 'üün 'ɔa tua pape –wält. 'A
–plu 'ɔ kv. Tu bibie bibie 'ɔnya sıa. 'Yio jia'
'ɔ –ma: «Bibieku 'plεε le? 'üma –gaglaa' –na
duɔa –gältı –ma cεmε?» Bibie bibie –a –sıa,
–suwla –ɲvısta nyüülü, –gbiajrvı jıra –plu
'üün.

'Lɪglaa nu nya ji: «'Na –wɫajü dipleɛ
'a nö le? 'Ana tu 'ünya –kaa' bɔɔ, 'a 'ia 'kpa
'amä 'sa 'køklesaa? 'üa 'fɔ ma jä, nyüü 'pleɛa
nyüü 'mä bätä ku le? Tu 'a kä –geeigbi nu, 'ɔ
nyii nu. Anyaa ji. 'Ümä 'iin nu, amä 'iin 'jä.
'Cɛɛ 'üün –wäɫɪ. Wiili –nva' 'i –siwu.»

'Iibäa' –glaklaa nɔ: «–Ama –gba 'iin,
'nyaa 'nu. –Maa –mä 'mɔɔ 'nyɪ –jiejie 'üün.»
'Ünya –jiejie 'üün. Bätä 'ü ku, nyɔɔ 'nyɪ 'srörö
'ɔa –gbööö dɛɪ –a. –Sɪ –gbaa' 'kä 'iibä:
«Ana tu amä 'ti.»

'Iibäa' tu nu: «'Büa, 'sɪɪ 'ana –gbi bää'
nyɔɔ 'pleɛ kä 'ju 'nyaa ja ɔnya 'amɪ kä le?»

'Iibäa' 'ɫɪglaa nɔ nu: «–Mää 'sɪ 'ünyɪ
–gba. 'Daa, 'ba mi 'amä 'ti.»

'ɔ –ma: «'Na 'jü, 'ba mi 'amä 'ti.»

–Sɪ –gbaa' 'kä nɪ, 'iibä: «Ana 'yio,
'ɲlɛgɛ a mö 'bata amä 'ti. –Maa jiji jia nɔɔ,
a tɛ ɔɔn. 'Aie a –gbala –mɪ.»

'Üa 'yio nya pi –pata, –kɔɔv, 'ünya mi.
'Ü 'nye nye ... –suwlaa 'jɪv 'mä 'tɔ, 'ɔ 'a 'käte.
'ɔmä 'kätekalɪ mi nɪ, 'ɔ kpasra. 'Ii 'ɔ 'bete: «ɔ
kpasra 'mɪ le?»

«'Mɔɔ»

'Iibä: «Ji a –jiejie 'mɪ.» 'ɔ –jiewa' 'wɔn
dotroo: «–Be 'na –wɫajü le?»

'Yio 'paawii ɔ: «–Na –wɫajü mi 'ɲlögë
'batakali. –Maa 'ü nɪna, –a kuwäli 'aie 'ü
kpasa –mɪ.»

'ɔ –ma: «–Aplɛɛ 'ü fa le?»

'ɔnya –gbala 'wɔn: «–Jää –te 'ü fa.» 'ɔ
–mɛ 'üün –gäl.

'Ü 'mumrea' 'nyufɔ 'lɪ, 'ünya 'sesre 'üa
jijri 'kä –be 'ü ku –plu 'ü detɛ. 'Ü mi 'nie –gba
wlu su –be 'ɔ we. –Gätv –a nu –ma: «Ana
nyɔɔɔ we –o,»

'Ü –ma: «'Büa, –te 'lɪ a bää'.»

'ɔ 'tɔa' 'iibä: «Jijrili kwa' –plu nyɔɔ
'nyɪ –fɛ 'iin –gba.» 'ɔnya 'kuɛɛ 'ia 'fɔ 'ɔnya ji
'iin.

«'Ba sɔwɔ amä mi.» Putulu kä 'mlɪ 'ü
'tɔa', jijria putu: –güümü, –gbamii, –nyrëma,
–tɔ... 'ɔa –te ta, –te ta, –be 'ü pu putulu
–Gbre.

'Nɪna nɪ, 'ɔnya –Gbre mlöröli. 'ɔ
–ma: «'Na –wɫajv ji.» –Wɫajv jia', 'ɔnya
–gëgle 'ɛa –srüpö 'ɔnya kpasa 'ɛɛn, 'ɔnya 'pa
'ɛɛn 'darv 'lɪ.

'Ḑ –ma: «'Na –wlaju ta amä mi.» 'Ḑ ta ta... 'ḕnya sia.

'Ü mi mi ... 'Ü 'tḕ bätë –gba –be jijria 'taun jräwli. 'Nunia nḕ, 'ḕ 'a –te ta –te ta. 'Ümä 'saa nukalı mi nḕ, –glaklaa nḕḕ nḕ, –Gbre –be –Gbe 'ii 'ḕ 'pa –pëkatu 'lı. Nyüülü kä bätä 'ü mia' nḕ, 'ü 'daaa' pape –wälı –fia! 'Üa 'fḕ –gbakä. 'Ḑ –ma: «'A 'nḕ –gbakä 'na nyüü 'amı.» 'Ḑnya 'pie 'iin 'kḕtv mlı.

–Glaklaa nḕ, –gätva nḕ, nyra jijria nḕḕ nḕ, 'ü 'tḕa' pape –wälı, 'ü –ka 'saa 'üün –gogo, 'ḕlëgë 'bataa nḕḕ 'at –si sökḕ. 'Ḑ mia' Kantḕḕa –gböli 'ḕ pa. 'Sugia nya 'kpla 'ḕḕn 'ünya kpaḕa 'ḕḕn. Jijri jia nḕḕ nḕ, 'ü bḕaa' 'üün –gogo 'sasaku, 'ḕ –sröröa' nyuku derı dotro 'ḕ 'a dëe jikalı mi. 'Ḑ mia' 'ḕ 'a –nyëë –wlaju jrä. 'Ḑ 'jää' 'ḕḕn, ḕ cere dḕe 'ḕḕn me derı. 'Ḑ baa' 'lı bā bā, 'ḕ jia' nḕ, 'ḕ –ma: «–Mḕ jrea' –na –gälä, –na –wlajulḕ nyḕḕ jia' Kantḕḕa 'ḕlëgë 'ḕ 'fofoklı. 'Ünyḕḕ 'kpla 'ḕ bā –nyëë. 'Ü nunia, 'ümḕḕ 'bla.»

'Iibä: «–A! 'i 'na.»

'Ḑnya sḕwv 'ḕnya mi. «'Na nyüü 'amı, 'ba terıkä. 'Ana Kantḕḕḕ 'ü nyḕḕ dḕte –plu?»

«-Yee! 'Ü nyrɔɔ dete.»

'ɔ tɔa' ɔ -ma: «'Na tu -o, -te -bää',
'ii 'n ji. Nyɔɔɔ kva' -pu, 'na -wlaju bäsaa.
-Maa bätä a ji, -plulu ɔ faa' 'nyl 'lu -a jre.
'N mia' ji, -te 'n jrä -plu 'ɔɔn. 'Ia -gu nɪ, 'n
bibie -mɪ, -nyl 'mɪ 'na -wlaju 'nyrɔɔ 'mä mi.
-Bakää -nyl 'ɔɔn 'bla.»

Kantɔɔ 'bete ɔ: «Deele ɔ nva', -jre
'een? 'Na 'ɲlɔɔ ɔ 'nyederu. 'ɔ ja -sadii.»

«-Ga 'iin 'nyru.» 'Iibä: «-Gbrea 'lɪbää
ne, -Gbea 'lɪbää ne. 'ɔ ja 'mɪ 'iin.»

«-O! 'Na tu -o, -bakää -nyl 'ɔɔn 'bla,
diili -beetea', 'ia 'jäjäku bä -gbɔɔ. -Maa,
'kɔpɛ 'lu 'n mö 'mii 'bata. -Gbiajrva ma
mimikalɪ -o, 'mä 'iin ja. 'Aie ama 'nyl 'iin ja
-a ja -o, -be -mä 'ɔɔn 'bla -o.»

'Nɪna nɪ, -jää 'juɔ mi. 'ɔ mia' nɪ, ɔ
-ma: «'Na -wlaju! Diili -kplaa' braasru,
'i kä 'jrɔpa. Mi -a ja 'iin amä -nyee Kantɔɔ
bää' mi. 'ɔ nɪna, a ja -Gbrea 'lɪbää ne, Gbea
'lɪbää ne -be 'ɔmä ana -wlaju -wäɫcere.»

'Nɪna nɪ, -jää diili 'ü fa. 'Sugälɛ
kva' nyuku mlakɪ 'jää' iin, 'klɛɛ -gbɔɔ. 'Ü
'saa' tatu, Kantɔɔ 'jää' 'ɔa klɔɪ, ɔ -gö nyuku

'lɪ. –Gböölia nyüüa 'ftɔ –gbakä. 'Ünya 'kpla
Kantɔɔa 'ɲlögë mlɔɔ lë.

'Ümää' ji ɔ nɪ, –glaklanyɔɔ nya –jeje
–Gbe nyra –Gbre. 'Ōnya 'cerëë –glɔ 'lɪ –wäli.
'Ünya 'cie. 'Ünya 'pa tatu. 'Ü –be 'ɲlögë
mlɔɔlë nya ji.

–Mɔ 'plɛɛ kä 'nyri –be 'ü ti le?

Communiquez-nous tout problème que vous rencontrerez! Vous nous aidez ainsi à améliorer l'orthographe Bakwé. Merci de votre collaboration.

Imprimé par la
Société Internationale de Linguistique
08 B.P 857 Abidjan 08, R.C.I. (22-43-14-98)